

SOSIALURIN

Prentsmiðjan á Heysbreyt

úlf. 11820

Tórshavn

Blaðstjórn:

Torfinn Smith (Ábyrgd)

Hanna Lisberg

Tað er ikki loyvt at avfotografera lýsingar og myndir úr SOSIAL-
INUM til nýtslu í øðrum bløðum uttan loyvi frá ábyrgdarblaðstj.

Um skitnan hugsunnarhátt

14. september skrivar hósdaginum skitnan hugsunnarhátt hjá Sosialinum og sipar til oddagrein blaðsins mikudagin, har vit vistu á atfinningar blaðsins um sosialu veitingarnar, sum falla í Suðuroy.

FJÚRTANDI livi í teirri vón, at fólk eru stuttmint, men onkur minnst væl hvussuleiðis blaðið t.d. uppundir seinasta lógtingsval setti upp, hvussu nógv sosialar veitingar fullu í Suðuroynni. Ein og hvør dugur at hugsa sær hvat lá aftanfyrir hesa skrivning.

VIT hava sagt tað fyrr, og kunnu taka tað uppáftur, at tað fer ikki at eydnast tjóðveldisblaðnum at forða fyrir eini útbygging av sosialu lóggávu í Føroyum, soleiðis at henda til allar tíðir verður tann bati hon eigur at vera.

TAÐ undrar okkum ikki, at Fjurtandi er illur. Tjóðveldismenn hava havt somu møguleikar at vist avrekisverk síni sum Javnaðarflokkurin — og undir eini tíð, tá figgiar-møguleikarnir vóru so rúm sum nakrantíð. Men vit kunnu fávissa teir um, at tað verður ikki Javnaðarflokkurin, sum kemur at svikja í stríðnum fyrir at skapa Suður-

Framhald frá 1. síðu. (1)

føroyska bygging. Landsstýrið arbeiðir tí í lótni saman við øðrum fyrri, at bygging kann fáast ílag eisini á smiðjum, sum enn ikki hava tikist við nýgerð, harafturat verður arbeiðt fyrri, at partur av tí tilfari, skipasmíðjurnar nýta, verður gjørdur á vanligum smiðjum og verkstøðum og á skipa smiðjum, sum enn ikki byggja. Hetta skuldi borgað fyrri effektivari nýtslu av tí kapaciteti, vit eiga.

oynni og fólkinum har býr, møguleikar at byggja upp arbeiðsskapandi virkir.

MEN lat okkum taka uppáftur einaferð enn. Tað var ein so harmulig gerð, ið varð gjørd móti stórvirkinum A.T. sinni, og hon sviður enn fyrst og fremst á plássinum Tvøroyri. Um onnur pláss í Føroyum finga somu viðferð, hevði verið illa statt.

EISINI minna vit á ta avreiðing av møguleikumum sum Tvøroyrar kommunu hevur havt, sum tjóðveldismenn á Tvøroyri hava staðið á odda fyrri. Hesa avreiðing gjalda skattaborgarnir har á plássinum nú fyrri.

POLITIKKUR Javnaðarflokksins er og verður fyrst og fremst at skapa livilig kor fyrir fólkið. — eisini gjøgnum eina sosiala lóggávu, sum er fyrri alt fólkið — og harafturat at skapa fyrirtætti, soleiðis at menn haav góðar møguleikar at seta arbeiðsskapandi virkir á stovn.

HETTA er fremsti málsetningur flokksins.

Arbeiðsloysi er hvast svørð, tí ør so neyðugt at kann allar møguleikar fyrri í hvussu er at framleiða tað, vit sjálvi nýta, bæði av amboðum og vörum, bæði úti og heima eiga vit fólkið, sum kann gera hetta, og tann dagin hvør einasti av okkum hevur í sær fyrst at hugsa um, um tað, honum tør var, finnst sum føroysk framleiðsla ella kann gerast her, tá er skjóldrið móti hvossu svorði eisini tilevnað.



KEYPIÐ SOSIALIN!
LESIÐ SOSIALIN!
HAÐIÐ SOSIALIN!
SOSIALURIN — altíð bestur!

Frágreiðing frá lögmanni 1971

Í frágreiðing síni Ólav-søkudag segði Atli P. Dam, løgmaður, m.a.:

(Framhald.)

Sildin

hefur seinnu árin roynt okkum góð, og higartil í ár ikki minni góð. Bert spell, at so stórir partur av henni verður landaður uttanlands, istaðin fyrri at koma til víðgerðar á virkjum heima.

Vit kenna trupulleikarnar í hesum spurningi og mugu royna at vinna á teim. Høvuðsmeiðin er tollgjaldið innan EEC á virkaðum sildavörum, men eisini tann effektiv og biliga víðgerð, aðrir kunnu geva henni, er mein kapping at basa.

Vit mugu umhugsa rationell ar víðgerðarhættir, har flakaskering, salting, hermetikkidnadr og slógvívíðgerð gangna inn í eina ella fáar produktionslinjur.

Vit hava bert litla orku til víðgerð av matsild, meðan líð ið, sum skuldi verið annað líðið, er rættuliga væl útbyggt, við tað at bræðingarorkan í Fuglafirði, í Gøtu og á Velba stað og Tvøroyri er rættuliga stór. Í lótni fer tí sild, sum kundi verið víðgjørd sum mat sild, beinleiðis til bræðingar, meðan tað rætta var, at helvtin gjørdist háverdur matvora, meðan hin helvtin sum slógv fór til bræðingar og gjørdist háverdukt fóður. Hetta fáa vit vónandi rettað.

Fyrri stuttum tók seg upp ein vandi fyrri, at teir sum í lótni taka imóti og víðgera sild skuldu koma í harða

kapping við aðrar, ella at hesir seinnu fóru at koma í kapping við útlendska fyrirtøku, sum keypti seg inn í Føroyum. At hetta skuldi hent víði væl fáur, og tí hevur landsstýrið eftir førirum roynt at virka fyrri semju á hesum øki. Í lótni sær út til, at loysn fæst, sum lutvist er til nøgd fyrri báðar partar, og sum sleppur okkum undan útlendskum valdi á einum tí størsta virkinum í landinum.

Tá hugsað verður um silda veiðuna, sleppur ein ikki undan at taka við tað serliga við brekna, sum er henni egði. Vit høvdu væl av sild við Ísland og Føroyar, men hon hvarv. Vit funnu aftur torvur við Hetland og í Norðsjónum, men hon sigst at vera í vanda, og vilja menn tí verja hana. Vit sleppa tí ikki at veiða 70 dagar um árið. Tí er spurningurin, um vit ikki júst hava verið hepnir við útbyggingini av slíðaveiðufloktanum, sum er so stórir, at hann verunliga munar, men sum ikki er stórri, enn at vit tola eina umlegging afturat. Vit fáa nakrar bátar enn umbygdar, og nýbygdir verða fleiri, men man ikki eitt tal uppá 25—30 kraftblokkabátar fara at veiða mikið hósandi fyrri fyrst hjá okkum. Teir kunnu, um illa gongst vði sildini, móguliga nýstast á lodnaveiðu norðanfyrri. Fóru vit heilt yvir til umlegging og nýbygging her, kundi smeyturin verið stórir, um sildin sveik.

Á NEAFC fundinum í London hendi annars tað týðning armikla, at Føroyum bleiv lut að somu kvotu til í Norðsjónum sum øðrum londum; væl er hon litil — 1000 tons — men prinsipielt er avgerðin av

stórum týðningi, tí her varð okkara serstøða sum fiskiveiðutjóð víðurkend. Hesi 1000 tonsini ætla landsstýrið, at føroyski idnaðurin skal fáa gleðina av. Annars verður roynt á eykafundi í vetur at fáa avmarkingina av norðsjóarøkinum broytta soleiðis, at markið verður flutt av 4 stigum eystur á 0 stig og suður mót Skotlandi, eydnast hetta, fáa vit Hetlandsleiðirnar aftur at troyta í teir 70 dagar.

Ein annar spurningur, sum reistur varð á hesum fundi, var atkvøðurættur føroyinga. Vit hava saman við Danmark eina atkvøðu, men víst bleiv til, at Føroyar longu í 1948 yvirtóku alt fiskivinnuni viðvíkjandi, og at tað tí statsrætt arliga ikki skuldi verið nakad í vegin fyrri, at Føroyar atkvøddu serstakt. Danir tóku undir við hesum, men meðan vit sum nevnt finga kvotu javnbjóðis øðrum, varð ikki á hesum sinni støða tikin til ynskir okkara um atkvøðurætt.

Skamtingar fara ivaleyst at verða gjørdar í komandi tíð eisini, kanska ikki bert í Norðsjónum, men aðrastaðni víð, tí er tað av avgerandi týðningi, at vit hesa ferð finga somu nøgd sum tær stórru tjóðirnar, kanska er her skaptur ein fortíðarur (ella præcedens) sum vísat kann til senini.

Landbúnaðurin

Sýnri ikki úrslit síni í stórum eksportlumi, men av talvum fyrr bruttofaktorintøkuna fram til 1968 sást, at í krónum og oyrum gevur landbúnaðurin nærum tað sama hvørt árið — umleið 15 mill. kr.

— meðan hann prosentliga eigur ein minkandi lut av faktorintøkuni, men hvør krónan innan hesa vinnu telur eins nógv og aðrar, og er arbeiðið hjá okkara búnaðarmonnum av størsta týðningi fyrri, at vælferðin og eydnan við at liva í hesum samfelag stóðugt mennist.

Á teirri figgiarlóg, framløgð verður fyrsta dagin, mælt landsstýrið til, at grein 17 um landbúnaðin fær nakrar hækkingar, herundir smærri studningshækkanir. Men batin í hesum er ikki stórir. Skal verun ligur vøkstur koma aftur í framleiðsluna av mjólk, eplum, grønmæti, eggum og øðrum, má ikki bert ein útbygging av söluegunum — distributionsapparatinum — henda, men eisini ein sinnalagsbroyting hjá teim, sum landbúnaðin hava um hendi.

Samanleggingar ella samarbeiði við maskinstøðum og felagsfósum gerast neyðug, soleiðis at fyrirumirir av rakstri av stórru eindum verða nýttir.

Alla aðrastaðni skipa búnaðarmenn seg í andelsfeløg, hvat innkeypi, sölur og víðari víðgerð av framleiðsluni viðvíkur. Í so máta eru vit komnir í ov stutt, hóast royndir hava verið gjørdar; t.d. ber ikki allastaðni í landinum til at sleppa av við alla mjólkina alt árið, samstundis sum ikki alla staðni í stórplássinum er móguligt at fáa føroyska mjólk til keyps.

Ein góð soluorganisasión, sum reður yvir neyðugum kuldagoymslum, og sum kann flyta mjólkina niðurbkolda til eitt stórt tal av sölubúðum um alt landið, átti at roynst so fræg, at hon vann kappingina við útlendska konservaða

mjólk. Sama átti at verið við føroyskum eggum. Nú er hent ari hjá húsmóðirini at taka eitt ílæt við litlum tali av útlendskum eggum, ehlur enn sjálv at telja sær føroysk egg í ein pappirsposu. Ivaleyst var meir av føroyskari framleiðslu keypt, var hon lættari at fáa fatur á hjá forbrúkarunum, hetta eisini um hon var nakad dyrari.

Vónandi fara feløg búnaðarmanna at vinna á hesum, men tá eiga tey eisini at leita sær allar smøgur út til forbrúkaran, og vónandi festir tankin um felagsrakstur í stórru eindum rotur hjá búnaðarmonnum.

Royndartøð lógtingsins ætli ar í ár at byggja vakstrarhús, hetta er ivaleyst skil í, tí ídag er ikki litið av grønmæti og blómum, sum innflutt verður. Ber til at spara her, er tað royndina vert.

Búnaðarlóggáva okkara er gomul, og sum øllum kunnugt sær tað út til at vera torført at fáa semju um nýskapan, men vónandi fer at bera til at fáa fram í hvussu er nakrar abótur.

Ídnaðarúbygging

sum mið og mál í sjeitiárunum er óivað semja um, og landsstýrið fer av øllum alvi at stuðla tiltøk og royndir, sum bera á hetta borð, soleiðis at vit kunnu ganga frá einari reinari fiskivinnuøkonomi til eina fjølbroyttari, har mekanisering av verandi virksemin og nýskaptur idnaður eiga stóran lut.

Sjógvurin er og hevur verið álitið, men sleggjuni er eisini dugur í.

Vit vita øll, at Sjúrdur